

Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej do roku 2020

→ **organizacje:**

↘ AUGUSTOWSKO-PODLASKIE STOWARZYSZENIE EKO-ROLNIKÓW IM. LUDWIKA PACA I KAROLA BRZOSTOWSKIEGO ↘ BESKIDZKIE STOWARZYSZENIE PRODUKCJEKOLOGICZNEJ I TURYSTYKI BEST PROEKO ↘ EUROGROUP FOR ANIMALS ↘ FUNDACJA INDIGENA ↘ FUNDACJA PARTNERSTWO DLA ŚRODOWISKA ↘ INSTYTUT NA RZECZ EKOROZWOJU ↘ INSTYTUT SPRAW OBYWATELSKICH ↘ MIĘDZYNARODOWA KOALICJA DLA OCHRONY POLSKIEJ WSI ↘ OGÓLNOPOLSKIE TOWARZYSTWO OCHRONY PTAKÓW ↘ POLSKA AKCJA HUMANITARNA ↘ POLSKA ZIELONA SIĘĆ ↘ STOWARZYSZENIE „CENTRUM PROMOCJI EKOROZWOJU” ↘ STOWARZYSZENIE ARTYSTYKA ↘ STOWARZYSZENIE GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH „TRUSKAWKA” ↘ STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW WODNYCH I MELIORACYJNYCH - SEKCJA GŁÓWNA ŁĄKARZY I TORFIARZY ↘ STOWARZYSZENIE ŁAD NA MAZOWSZU ↘ STOWARZYSZENIE NA RZECZ NIEZALEŻNYCH MEDIÓW I EDUKACJI SPOŁECZNEJ ↘ STOWARZYSZENIE POLSKA WOLNA OD GMO ↘ STOWARZYSZENIE PRODUCENTÓW ŻYWNOCÍ METODAMI EKOLOGICZNYMI EKOLAND ↘ STOWARZYSZENIE PRZYJAZNA KOMUNIKACJA ↘ WARSZAWSKIE EKOSPOTKANIA ↘ WWF POLSKA ↘ ZACHODNIOPOMORSKI ODDZIAŁ STOWARZYSZENIA PRODUCENTÓW ŻYWNOCÍ METODAMI EKOLOGICZNYMI EKOLAND ↘ ZIELONY INSTYTUT ↘ ZWIĄZEK ZAWODOWY ROLNIKÓW EKOLOGICZNYCH ŚW. FRANCISZKA Z ASYŻU „SERCE-EKO-ZIEMI”

Stanowisko
grupy polskich
pozarządowych
organizacji
ekologicznych,
rolniczych
i społecznych

Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej do roku 2020

Stanowisko grupy polskich pozarządowych organizacji ekologicznych, rolniczych i społecznych

Organizacje:

- Augustowsko-Podlaskie Stowarzyszenie Eko-Rolników im. Ludwika Paca i Karola Brzostowskiego
- Beskidzkie Stowarzyszenie Produkcji Ekologicznej i Turystyki BEST PROEKO
- Eurogroup for Animals
- Fundacja INDIGENA
- Fundacja Partnerstwo dla Środowiska
- Instytut na rzecz Ekorozwoju
- Instytut Spraw Obywatelskich
- Międzynarodowa Koalicja dla Ochrony Polskiej Wsi
- Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
- Polska Akcja Humanitarna
- Polska Zielona Sieć
- Stowarzyszenie „Centrum Promocji Ekorozwoju”
- Stowarzyszenie Artystyka
- Stowarzyszenie Gospodarstw Ekologicznych „Truskawka”
- Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Wodnych i Melioracyjnych - Sekcja Główna Łąkarzy i Torfiarzy
- Stowarzyszenie Ład na Mazowszu
- Stowarzyszenie na rzecz Niezależnych Mediów i Edukacji Społecznej
- Stowarzyszenie Polska Wolna od GMO
- Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi EKOLAND
- Stowarzyszenie Przyjazna Komunikacja
- Warszawskie Ekospotkania
- WWF Polska
- Zachodniopomorski Oddział Stowarzyszenia Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi EKOLAND
- Zielony Instytut
- Związek Zawodowy Rolników Ekologicznych św. Franciszka z Asyżu „serceEK0ziemi”

przyjęły następujące wspólne stanowisko przygotowane z myślą o pracach prowadzonych w Unii Europejskiej w związku z reformą Wspólnej Polityki Rolnej i przyszłości unijnego rolnictwa oraz obszarów wiejskich.

Obserwując dotychczasowe skutki społeczne i środowiskowe Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej uważamy, że konieczne jest wprowadzenie w niej fundamentalnych zmian.

Czując współodpowiedzialność za przyszłość obszarów wiejskich w Polsce i w Europie przedstawiamy propozycje, które pozwolą zachować to, co najlepsze w politykach rolnych Polski i Unii Europejskiej, a jednocześnie skutecznie zreformować to, co w ostatnich latach ograniczyło zaufanie konsumentów i producentów do WPR.

Stanowisko to jest wyrazem solidarności z instytucjami i organizacjami ekologicznymi, rolniczymi, ochrony zwierząt i konsumenckimi prowadzącymi obecnie dzia-

łania lobbingowe w Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, opartego na współpracy rolników i konsumentów, który zapewnia pracę i godziwą płacę za wysokiej jakości produkty i usługi oraz który jest przyjazny dla środowiska, dobrostanu zwierząt i zdrowia konsumentów.

Popieramy cele reformy wymienione w Komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „WPR do 2020 r. sprostac wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi” z 18 listopada 2010 r. tj.:

- Utrzymanie potencjału w zakresie produkcji żywności na obszarze całej UE w celu zagwarantowania mieszkańcom Europy długotrwałego bezpieczeństwa żywnościowego oraz wniesienia wkładu do zaspokojenia wzrastającego popytu na żywność,

- Wsparcie wspólnot rolniczych, dostarczających mieszkańcom Europy zróżnicowanej żywności wysokiej jakości produkowanej w sposób zrównoważony zgodnie z wymogami w zakresie ochrony środowiska, zasobów wodnych, zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin oraz zdrowia publicznego.

Zgadzamy się z Komunikatem Komisji, że „zreformowana WPR powinna obejmować bardziej ekologiczny i opierający się na sprawiedliwym podziale środków pierwszy filar, a wsparcie finansowe powinno być kierowane wyłącznie do czynnych zawodowo rolników i wynagradzać usługi zbiorowe, których dostarczają społeczeństwu”.

Nasze poglądy są w dużym stopniu zbliżone ze stanowiskiem Konwencji Rolniczej i Wiejskiej (Agricultural and Rural Convention). Nasze priorytety obejmują kwestie wspierania zrównoważonego rolnictwa i rolnictwa ekologicznego, promowania

energii odnawialnej, ochrony środowiska, zasobów ziemi, różnorodności biologicznej oraz zrównoważonej gospodarki wodnej, zachowania naturalnego krajobrazu wiejskiego i dziedzictwa kulturowego, sprawiedliwych dochodów dla rolników, polepszenia jakości życia społeczności wiejskich i ich dostępu do usług, bezpieczeństwa i niezależności żywnościowej, wspierania małych i rodzinnych gospodarstw, właściwego traktowania zwierząt, ochrony jakości żywności, tworzenia systemów lokalnej produkcji i dystrybucji żywności, przestrzegania praw konsumentów i promowania zdrowia publicznego, solidarności z krajami rozwijającymi się, promowania sprawiedliwego handlu, publicznych usług żywnościowych, wspierania rolnictwa na obszarach górskich, dążenia do zintegrowanego terytorialnego rozwoju, promocji badań naukowych i edukacji oraz wielu odnośnych zagadnień.

Odnosząc się do celów zreformowanej WPR pragniemy szczególnie podkreślić nasze wsparcie dla małych oraz rodzinnych gospodarstw rolnych, które są podstawą rolnictwa w Europie. Należy dążyć do wyrównania poziomu finansowania producentów rolnych we wszystkich krajach Unii i zadbać o sprawiedliwe traktowanie rolników bez względu na wielkość posiadanych przez nich użytków rolnych. Należy wprowadzić limity wysokości płatności, by skończyć z niesprawiedliwym przeznaczaniem większości środków finansowych dla największych gospodarstw. Uważamy, że nowy system płatności powinien być solidarny pod względem społecznym, a więc płatności powinny mobilizować do przestrzegania i podnoszenia standardów w zakresie ochrony środowiska oraz odnosić się do liczby osób zatrudnionych i utrzymujących się z rolnictwa. Dopłaty nie powinny być powiązane ani z historycznymi poziomami produkcji, ani z powierzchnią posiadanych użytków rolnych, które często w ogóle nie są wykorzystywane do produkcji żywności.

Cel 1. Optymalna produkcja żywności

Dotacje dla gospodarstw rolnych powinny być utrzymane, jednak uważamy, że ze środków publicznych (pochodzących również od najuboższych podatników), nie powinny być wspierane gospodarstwa prowadzące produkcję przemysłową, która pociąga za sobą skutki środowiskowe (zanieczyszczenie wody, powietrza i erozja gleb), społeczne (wykluczenie z rynku drobnych producentów), zdrowotne (wytworzenie żywności niskiej jakości), oraz nie zachowuje standardów dobrostanu zwierząt. Konieczne jest natomiast wsparcie gospodarstw małych, rodzinnych i znajdujących się na

*Zreformowana WPR
powinna obejmować
bardziej ekologiczny
i opierający się na
sprawiedliwym
podziale środków
pierwszy filar,
a wsparcie finansowe
powinno być
kierowane wyłącznie
do czynnych
zawodowo rolników
i wynagradzać
usługi zbiorowe,
których dostarczają
społeczeństwu*

terenach o trudnych warunkach naturalnych w celu utrzymania lokalnej produkcji rolniczej i zapewnienia dochodów rodzinom rolniczym. Szczególne wsparcie powinno być przewidziane dla produkcji ekologicznej oraz tradycyjnej, jako systemów zapewniających najwyższą jakość żywności oraz zachowanie dobrego stanu środowiska naturalnego.

Zważywszy, że metody hodowli i standardy dobrostanu zwierząt są nieodzownym elementem jakości, rolnicy powinni otrzymać wsparcie z pierwszego filaru pod warunkiem przestrzegania ustawowych standardów. Dodatkowe środki powinny być przeznaczane tylko dla tych, którzy wdrażają wyższe wymagania w tym zakresie, co pozwoli wyjść naprzeciw oczekiwaniom konsumentów i jednocześnie zwiększyć konkurencyjność produkcji. Płatności z tytułu dobrostanu zwierząt i zrównoważonej hodowli powinny zostać wprowadzone w ramach Osi 2 jako obligatoryjne, z określonym budżetem na ten cel dla wszystkich programów rozwoju obszarów wiejskich.

W dobie kryzysu żywnościowego na świecie, wysokich cen żywności oraz perspektywie wyżywienia rosnącej populacji na świecie, środki publiczne nie powinny być przeznaczane na programy odłogowania, a szczególnie ugorów herbicydowych, gdyż byłoby nieodpowiedzialnym dalsze finansowanie w Unii Europejskiej działań, które przyczyniają się do wysokich cen żywności w Europie. Należy wspierać produkcję żywności i stymulować odnowę rynków na poziomie lokalnym oraz krótkie łańcuchy dystrybucji i bezpośredni dostęp rolników lub stowarzyszeń producentów

do konsumentów. Należy zwrócić uwagę opinii publicznej na nieudolność obecnej WPR w kontekście globalnym. Import surowców rolnych i pasz z krajów rozwijających się skutkuje większym śladem ekologicznym (ang. ecological footprint) i wycinką lasów tropikalnych. Dumpingowe ceny unijnej żywności przy ogromnych dotacjach eksportowych i opłatach celnych ograniczają konkurencyjność gospodarstw krajów Globalnego Południa i doprowadzają je do bankructwa.

Zreformowana WPR powinna promować bezpieczeństwo żywnościowe i zrównoważone rolnictwo w Europie w sposób uwzględniający globalną odpowiedzialność UE nienaruszającej praw innych krajów do ochrony i rozwijania własnej polityki rolnej, zgodnej z potrzebami swoich mieszkańców. Wszystkie płatności w ramach WPR powinny ściśle odpowiadać zapotrzebowaniu europejskiego rynku. Eksportowanie do krajów rozwijających się subsydiowanych unijnych produktów rolnych, po cenach znacznie niższych od kosztów produkcji, powinno być traktowane jako niedozwolony dumping, który pozbawia miejscowych rolników lokalnych rynków zbytu i niszczy lokalną produkcję. Jednocześnie WPR nie powinna przyczyniać się do tworzenia i utrzymywania w innych krajach nierównoważonych modeli produkcji rolnej, takich jak przemysłowe monokultury soi na pasze czy uprawa roślin do wytwarzania biopaliw, które niszczą lokalne ekosystemy i wiążą się m.in. z masowym wylesianiem i pogłębianiem zmian klimatu.

Ponadto należy egzekwować wprowadzenie zrozumiałych, wyczerpujących i uczciwych oznakowań żywności pod kątem pochodzenia, metod produkcji, procesu przetwarzania i nazw producentów. Należy także promować kampanie na rzecz ochrony i różnorodności odmian, wykorzystywania tradycyjnej wiedzy oraz zmniejszania marnotrawstwa żywności.

Cel 2. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz działania na rzecz klimatu

Przyszła Wspólna Polityka Rolna powinna dostarczać dóbr publicznych za publiczne pieniądze, a zasada „zanieczyszczający płaci” powinna być podstawą dla wszelkich środków pomocy przyznawanych w ramach WPR.

Wsparcie ze środków publicznych powinno być skierowane wyłącznie dla aktywnych rolników - producentów rolnych, którzy prowadzą produkcję rolniczą zrównoważoną pod względem:

- ekonomicznym – produkując żywność wysokiej jakości po rozsądnych cenach,
- społecznym – zapewniając miejsca pracy i dochody dla rodzin rolniczych,
- środowiskowym – przy przestrzeganiu przepisów dotyczących ochrony środowiska; a zwłaszcza dotyczących ochrony gleb, wód, powietrza, dobrostanu zwierząt, różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Nowa zreformowana WPR powinna opierać się na prośrodowiskowym i sprawiedliwym podziale środków z pierwszego filaru. Popieramy propozycję Komisji Europejskiej o wprowadzeniu obowiązkowego, dla każdego rolnika otrzymującego dopłaty z pierwszego filaru, komponentu środowiskowego. Komponent środowiskowy powinien obejmować: płodozmian, zakaz trwałego przekształcania użytków zielonych oraz przeznaczenie 10% powierzchni gospodarstwa na tzw. priorytetowe obszary chronione (Environmental Protected Area, EPA) obejmujące np.: żywoptoty, pasy zieleni, stawy itp. Ponadto program kompensacji dotyczący obszarów Natura 2000 powinien być częścią pierwszego filaru przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej. W ramach drugiego filaru należy zapewnić silne wsparcie dla rolnictwa ekologicznego, rolników prowadzących działalność mającą wysoką wartość przyrodniczą, a także na obszarach Natura 2000.

Jesteśmy tym samym przeciwni wspieraniu rolnictwa przemysłowego: monokultury i wielkich ferm produkcji zwierzęcej, gdyż technologie te prowadzą do wyniszczenia różnorodności biologicznej. Grożą ponadto utratą pozycji rynkowej małych gospodarstw, powodują utratę miejsc pracy i źródeł dochodów dla rodzin rolniczych, nie wytwarzają żywności wysokiej jakości i są źródłem cierpień zwierząt. Rolnictwo przemysłowe ma negatywny wpływ na środowisko, przyczynia się do pogłębiania zmian klimatu, utraty żyzności gleb, zanieczyszczenia wód i powietrza. Jesteśmy

za przejściem na ekstensywne formy hodowli zwierząt i wzywamy do przeprowadzenia rzetelnej oceny wpływu na dobrostan zwierząt poszczególnych opcji polityki proponowanych przez Komisję Europejską.

Cel 3. Zrównoważony rozwój terytorialny

Zrównoważona pod względem ekonomicznym, społecznym i środowiskowym produkcja rolna jest w stanie zapewnić długoterminowy rozwój terytorialny na obszarach wiejskich. Zanikanie drobnotowarowego rolnictwa i lokalnych rynków już powoduje utratę miejsc pracy w rolnictwie i migrację młodych ludzi, zwłaszcza kobiet, ze wsi do miast i za granicę. Jeśli ten niekorzystny trend nie zostanie powstrzymany, obszary wiejskie będą coraz bardziej zagrożone wyludnieniem się, co osłabi całość struktury społecznej tych obszarów. Z tego względu należy wspierać rozwój zrównoważonego rolnictwa, które choć wymaga większych nakładów pracy, to w konsekwencji przyczynia się do wzrostu zatrudnienia, należy również promować dywersyfikację produkcji i usług na obszarach wiejskich jako dodatkowe źródło dochodów producentów rolnych i innych mieszkańców wsi. Dzięki temu obszary wiejskie będą mogły nadal pozostać atrakcyjnym miejscem zamieszkania, pracy i wypoczynku, także dla mieszkańców miast.

Mając na uwadze oczekiwania nasze i wszystkich obywateli UE domagamy się szerokiego asortymentu produktów żywnościowych, w tym produktów lokalnych, o wysokiej jakości, odzwierciedlających normy w zakresie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, jakości, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt. Popieramy taką reformę Wspólnej Polityki Rolnej, która będzie bardziej zrównoważona i sprawiedliwa.

Projekt zrealizowano przy finansowym wsparciu Unii Europejskiej. Wyłączną odpowiedzialność za prezentowane treści ponoszą Fundacja im. Heinricha Bölla, Głopolis i Misereor. Pod żadnym pozorem nie można ich uznać za stanowisko Unii Europejskiej.

ZIELONY INSTYTUT
FUNDACJA ZIELONEJ POLITYKI

glopolis Prague Global Policy Institute
Pracovní institut pro globální politiku

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
The German Green Foundation

MISEREOR
IHR HILFSWERK

ECOFAIR TRADE DIALOGUE